

Sygn. akt II CZ 4/17

POSTANOWIENIE

Dnia 5 kwietnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogumiła Ustjanicz (przewodniczący)

SSN Irena Gromska-Szuster (sprawozdawca)

SSA Barbara Lewandowska

w sprawie z powództwa I. L. i A. L.
przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej w S.
o uchylenie uchwały i zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 5 kwietnia 2017 r.,
zażalenia strony pozwanej
na rozstrzygnięcie zawarte w punkcie II wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 13 października 2016 r., sygn. akt I ACa .../16,

**uchyla zaskarżony wyrok w punkcie II i pozostawia
rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego
w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 17 lutego 2016 r. Sąd Okręgowy w [...] oddalił połączone do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia powództwo A. L. przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej w S. o uchylenie uchwały Rady Nadzorczej Spółdzielni z 19 stycznia 2012 r. wykluczającej powódkę z członkostwa w Spółdzielni oraz powództwo A. L. i I. L. przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej w S. o zobowiązanie pozwanej Spółdzielni na podstawie art. 64 k.c. w zw. z art. 1047 § 1 k.p.c. i w zw. z art. 49¹ ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych do złożenia oświadczenia woli o ustanowieniu odrębnej własności określonego lokalu mieszkalnego i przeniesieniu na rzecz powodów własności tego lokalu wraz z udziałem we wspólnych częściach budynku, urządzeniach, które służą do wspólnego użytku wszystkich właścicieli lokali i w prawie własności gruntu.

W wyniku apelacji powodów Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z 13 października 2016 r. zmienił zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym w ten sposób, że uchylił uchwałę Rady Nadzorczej Spółdzielni Mieszkaniowej w S. z 19 stycznia 2012 roku nr 4/2012 w przedmiocie pozbawienia członkostwa A. L. przez wykluczenie z rejestru członków pozwanej Spółdzielni i zasądził od pozwanej na rzecz powódki koszty procesu oraz uchylił zaskarżony wyrok w punktach trzecim i czwartym - tj. w części oddalającej powództwo małżonków L. o zobowiązanie pozwanej do złożenia wskazanego wyżej oświadczenia woli i zasądzającej od nich na rzecz pozwanej koszty procesu - i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w [...] do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego w zakresie roszczenia o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że jedyną kwestią sporną w sprawie o zobowiązanie pozwanej do złożenia oświadczenia woli było to, czy powodowie dokonali spłaty części zobowiązań pozwanej Spółdzielni przypadających na sporny lokal przydzielony im na zasadach lokatorskiego prawa do lokalu, związanej z budową tego lokalu, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 1 u.s.m., w tym w szczególności zadłużenia kredytowego Spółdzielni z tego tytułu wraz z odsetkami. Zdaniem Sądu drugiej instancji Sąd Okręgowy ustaleń takich

nie dokonał, podobnie jak nie poczynił żadnych ustaleń faktycznych ani nie odniósł się do podniesionego przez powódkę zarzutu przedawnienia roszczenia z tego tytułu. W tej sytuacji doszło do nierozpoznania istoty sprawy w zakresie roszczenia o zobowiązanie pozwanej do złożenia oświadczenia woli, które nie zostało także właściwie sprecyzowane przez określenie udziału w prawie własności do gruntu i w częściach wspólnych budynku. Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny, powołując się na podstawę określoną w art. 386 § 4 k.p.c., uchylił zaskarżony wyrok we wskazanej wyżej części i przekazał sprawę Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania stwierdzając, że Sąd Okręgowy powinien doprowadzić do sprecyzowania roszczenia pozwu i ustalić w jakiej wysokości powódka zobowiązana była do spłaty kredytu oraz rozpoznać podniesiony przez nią zarzut przedawnienia roszczenia pozwanej z tego tytułu.

Strona pozwana wniosła na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. zażalenie na powyższy kasatoryjny wyrok Sądu Apelacyjnego, zarzucając naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. przez uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w [...] z 17 lutego 2016 r., w sytuacji, gdy nie było ku temu przesłanek, w szczególności brak było podstaw do uznania, iż Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jak wielokrotnie wskazywał Sąd Najwyższy do nierozpoznania istoty sprawy, w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. dochodzi wtedy, gdy sąd nie zbadał materialnej podstawy żądania pozwu albo pominął merytoryczne zarzuty pozwanego, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie lub zarzut, np. przedawnienie, brak legitymacji procesowej itp. (porównaj m.in. wyroki z 23 września 1998 r. II CKN 897/97, OSNC 1999/1/22 i 23 września 1998 r. II CKN 895/97 oraz postanowienie z dnia 25 czerwca 2015 r. V CZ 35/15). Przesłanki tej nie można wyklądać rozszerzająco, a zatem nie obejmuje ona sytuacji, gdy sąd pierwszej instancji w oparciu o przeprowadzone postępowanie dowodowe ustalił określony stan faktyczny i na jego bazie rozstrzygnął merytorycznie żądanie zgłoszone w pozwie. W systemie apelacji pełnej obowiązującym w k.p.c. funkcja kasacyjna sądu drugiej instancji została zredukowana do minimum i nie może on uchylić zaskarżonego wyroku

w sytuacji, gdy podstawa faktyczna lub prawna rozstrzygnięcia zawiera jedynie braki, ale rozstrzygnięcie odnosi się w sposób merytoryczny do zgłoszonego żądania.

W przedmiotowej sprawie Sąd pierwszej instancji niewątpliwie rozpoznał istotę sprawy w zakresie roszczenia o zobowiązanie pozwanej do złożenia oświadczenia woli o ustanowieniu odrębnej własności określonego lokalu i przeniesieniu własności tego lokalu wraz z udziałem w nieruchomości wspólnej na powodów i rozstrzygnął merytorycznie to roszczenie. Wbrew stanowisku Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy poczynił także ustalenia faktyczne w kwestiach, które Sąd Apelacyjny uznał za niezbędne do rozstrzygnięcia o tym roszczeniu powodów, a więc co do wysokości ewentualnego zadłużenia powodów z tytułu spłaty przypadających na objęty roszczeniem lokal mieszkalny zobowiązań, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 1 u.s.m., w tym zadłużenia kredytowego spółdzielni wraz z odsetkami. Sąd Okręgowy ustalił bowiem, że kredyt zaciągnięty przez pozwaną Spółdzielnię na budowę lokalu powodów nie został dotychczas spłacony oraz ustalił w oparciu o opinię biegłej z zakresu księgowości, że Spółdzielnia prawidłowo obciążyła powodów kosztami tego kredytu przypadającymi na przydzielony im lokal i ich zadłużenie z tego tytułu wynosiło w różnych okresach różne, wskazane przez Sąd w uzasadnieniu, kwoty, w tym na koniec czerwca 2011 r. - 34 092,95 zł, zaś do grudnia 2013 r. wzrosło do 35 832,23 zł.

Okoliczność, że ustalenia te zostały dokonane między innymi na podstawie opinii biegłej do spraw księgowości, którą Sąd Apelacyjny uznał za niemiarodajną z powodu oparcia jej na niepełnej, zdaniem Sądu, dokumentacji oraz innych wskazanych mankamentów, nie uzasadnia oceny o nierozpoznanie istoty sprawy ani o konieczności przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, jak wymaga tego art. 386 § 4 k.p.c. Sąd drugiej instancji, jako sąd merytorycznie rozpoznający sprawę od początku, obowiązany jest bowiem do uzupełnienia ewentualnych braków i naprawienia uchybień sądu pierwszej instancji w tym zakresie. Wady i braki rozstrzygnięcia dotyczące naruszenia prawa materialnego lub procesowego, jak również nie przeprowadzenie postępowania dowodowego w całości nie stanowią nierozpoznania istoty sprawy i powinny być naprawione

przez sąd drugiej instancji (porównaj m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2017 r. I CZ 110/16 i z 9 lutego 2017 r. III CZ 2/17, nie publ.).

Nie doszło także do nierozpoznania przez Sąd pierwszej instancji zarzutu przedawnienia roszczenia o zapłatę należności wynikających z art. 10 ust. 1 pkt 1 u.s.m. Sąd Okręgowy bowiem odniósł się do tego zarzutu merytorycznie stwierdzając, że nie podziela stanowiska powodów, iż każda rata kredytu przedawnia się osobno stając się wymagalna w dacie jej płatności określonej w umowie kredytu, gdyż spłata kredytu w ratach nie jest świadczeniem okresowym w rozumieniu art. 118 k.c. Wskazał, że w konsekwencji termin wymagalności kredytu w rozumieniu art. 120 k.c. należy wiązać z datą ostatecznej spłaty zadłużenia, jednak w warunkach niniejszej sprawy doszło do skutecznego wypowiedzenia umowy kredytu z dnia 10 kwietnia 2003 r., wobec czego tę datę uznał za termin wymagalności roszczenia banku. Niepodzielenie przez Sąd Apelacyjny tego stanowiska lub uznanie, że nie wyczerpuje ono całości problemu, nie stanowi nierozpoznania istoty sprawy i nie uzasadnia uchylenia wyroku Sądu pierwszej instancji.

Nie uzasadniało także wydania wyroku kasatoryjnego ewentualne niesprecyzowanie roszczenia w zakresie wielkości udziału w prawie do gruntu i w częściach wspólnych budynku, bowiem, jak trafnie stwierdził sam Sąd Apelacyjny, będzie to możliwe dopiero po ustaleniu jaka jest rzeczywista ilość i powierzchnia użytkowa lokali znajdujących się w budynku, czego powodowie nie są w stanie obecnie określić.

Biorąc wszystko to pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁶ w zw. z art. 394¹ § 1¹ i § 3 k.p.c. oraz art. 108 § 1 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego w zaskarżonej części i pozostawił rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

kc

aj

